

Hungary: gender pay gap

Magyarország: a nők és férfiak bére közötti szakadék

dr. Borbély Szilvia

Budapest, 2016. augusztus

Férfiak és nők közötti bérszakadék (Gender Pay Gap, GPG) – különféle mérési módszerek és számok

Eurostat mutatója

Az Európai Unióban alapvetően az Eurostat adatait használjuk, az azonos módon való gyűjtés teszi lehetővé az uniós szintű átlagok kialakítását, az ehhez való viszonyítást, valamint az uniós országok egymással való összehasonlítását. A témánkat illető legfontosabb mutató az Eurostat által kialakított mutató, az un. gender pay gap (GPG), magyarul a társadalmi nemek közötti kereseti szakadék. Az Eurostat un. tisztítatlan GPG mutatója a férfiak bruttó átlagos órabére és a nők átlagos bruttó órabére közötti különbséget a férfiak átlagos bruttó órabérének százalékában adja meg.

OECD mutatója

Az OECD (Gazdasági Együttműködési és Fejlesztési Szervezet, amelynek Magyarország 1996 óta tagja) mutatója nem az átlag, hanem a medián órabért veszi figyelembe a méréshez, a teljes munkaidőben dolgozóknál, a nők és férfiak medián órabére közötti különbséget osztják el a férfiak medián bruttó órabérével.

GPG, Eurostat és OECD, %

%	Eurostat (2008)	OECD (2008)	Eurostat (2013)	OECD (2013)	Eurostat (2014)	OECD (2014)
HU	17,5	2,2	18,4	8,7	15,1	3,8
EU 27	17,3	16,4	16,5	15,5	16,1	na

- Eurostat bruttó átlag órabér kiigazítatlan NACE 2 (mezőgazdaság, közigazgatás, honvédelem, kötelező társadalombiztosítás nincs benne) Felmérés a keresetek szerkezetéről (SES), 10 fősnél nagyobb cégek¹. A *“tisztítatlan”*

¹ A mintavétel kétlépcsős, az első lépcsőben a vállalkozásokat, a másodikban ezen belül a foglalkoztatottakat választották ki. A közsférában dolgozók adatait teljes körűen biztosítják az adminisztratív adatforrások.

jelző azt jelenti, hogy a mutató kiszámításánál nem vesznek figyelembe – olyan, a bérkülönbséget befolyásoló – tényezőket, mint a képzettség, a munkaerőpiaci tapasztalat, a munkaidő hossza, a munka jellege, stb.²

- OECD- medián bruttó óra teljes munkaidő

Forrás: <http://stats.oecd.org/index.aspx?queryid=54751>

<http://ec.europa.eu/eurostat/tgm/table.do?tab=table&init=1&language=en&pcode=tsdsc340&plugin=1> – letöltve 2016.08.01.

A medián-nal történő mérés – miután a középben lévő keresetek összehasonlításáról van szó - nem érzékeli a magasabb fizetések közötti differenciát.

Hiába kapunk egy rendkívül kedvező értéket az OECD felmérés szerint (3,8 % (2014)) - az országos szintet illetően, éppen egy másik OECD forrás szerint (lásd: Hungary country note: [Education at Glance 2015: OECD Indicators](#)) míg az OECD országok átlagában a felsőfokú végzettségű nők a hasonló végzettségű férfiak keresetének 73%-át kapják, addig Magyarországon csupán 64%-át. Ez az OECD országokat figyelembe véve a negyedik legrosszabb arány, csupán Izrael, Brazília és Chile „előz meg” minket ebben. Még rosszabb az arány a 35-44 éves korcsoportnál, a felsőfokú végzettségű magyar nők a férfiak keresetének csupán 59%-át kapják.³

Ahhoz, tehát, hogy reális helyzetképet kapjunk, szükség van a nők és férfiak keresetének – nemcsak országos, hanem valamennyi szinten (ágazati, szakágazati, vállalati, szakmacsoport szerinti), kor és végzettség szerinti bontására. Az Európai Bizottság 2014 márciusi ajánlása a férfiak és nők egyenlő díjazása elvének az átláthatóság révén történő megerősítéséről ezzel kapcsolatban tartalmazza a következő kitélt: „*A tagállamoknak az Eurostat számára évente és időszerűen továbbított statisztikákkal tovább kell javítaniuk a nemek közötti bérszakadékra vonatkozó friss adatok elérhetőségét. Ezeket a statisztikákat nemek, gazdasági ágazat⁴, munkaidő (teljes munkaidő/részmunkaidő), tulajdonforma (állami tulajdon/magántulajdon) és életkor szerinti bontásban, éves alapon számítva kell rendelkezésre bocsátani.*” (7. pont)⁵

Az Amszterdami Egyetem által vezetett WITA-GPG (With Innovative Tools against Gender Pay Gap) projekt tapasztalatai szerint a legnagyobb nehézségbe mégis annak a felismerése ütközik, hogy előfordul-e egy-egy konkrét munkahelyen, hogy a nők és a férfiak egyenlő vagy egyenlő értékű munkáért nem azonos bért kapnak? Ezen is próbál változtatni az Európai Bizottság 2014 márciusi ajánlása, amikor arról szól, hogy „*A tagállamoknak intézkedéseket kell elfogadniuk a bérek átláthatóságának előmozdítására.*” (2. pont). A bérek átláthatóságának biztosítását szolgáló, ajánlott intézkedések között – amelyekből a tagállamoknak legalább egyet el

² Értelemszerűen, a tisztított index úgy készül, hogy kiszűrjük a férfi és női munkavállalók összetételében rejlő különbségeket. Az összetételhatástól megtisztított index elvileg már alkalmas a nemek szerinti kereseti diszkrimináció jellemzésére. A felhasznált módszer a regresszió-elemzés.

³ http://www.keepeek.com/Digital-Asset-Management/oecd/education/education-at-a-glance-2015/hungary_eag-2015-59-en#page2

⁴ Legalább a NACE Rev. 2. B–S nemzetgazdasági ágak tekintetében (az O nemzetgazdasági ág kivételével).

⁵ Az Európai Unió Hivatalos Lapja, 2014.3.8. , L 69/115, A BIZOTTSÁG AJÁNLÁSA (2014. március 7.) a férfiak és nők egyenlő díjazása elvének az átláthatóság révén történő megerősítéséről (EGT-vonatkozású szöveg) (2014/124/EU)

kell fogadniuk – van olyan is, amelynek végrehajtása kimondottan a szociális partnerek hatókörébe tartozik. Eszerint „A tagállamoknak a szociális partnerek függetlenségének sérelme nélkül és a nemzeti joggal és gyakorlattal összhangban biztosítaniuk kell, hogy a kollektív tárgyalások megfelelő szintjén a felek megvitassák az egyenlő díjazás kérdését, ideértve a bérauditok kérdését is.” (6. pont)

Adatok

Nők és férfiak között kiigazítatlan kereseti differencia, közszféra és versenyszféra, 2007-2014, % (Eurostat)

Év	Közszféra	Versenyszféra
2007	15,9	17,1
2008	17,5	17,2
2009	17,9	15,8
2010	20,0	16,2
2011	20,5	15,3
2012	24,4	16,3
2013	22,4	15,0
2014	11	15,6

<http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/submitViewTableAction.do>

Magyarország: nők és férfiak között kiigazítatlan kereseti differencia (GPG) %, életkor szerint (Eurostat)

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
25 év alatt	0,1	0,5	-0,6	-1,1	4,1	4,5	2,8	8,2
25-34 év	11,2	10,2	8,9	8,1	8,9	12,6	9,6	10,2
35-44 év	22,4	24,3	23,0	22,9	23,2	25,0	21,3	19,9
45-54 év	17,9	19,5	20,4	21,4	21,4	23,6	23,8	17,6
55-64 év	18,0	18,0	17,5	19,7	18,4	17,8	19,1	11
65 év felett	12,3	20,6	20,5	19,9	21,0	20,6	21,4	18,8

Megjegyzés: 10 főnél nagyobb vállalatok, teljes gazdaság, a mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, közigazgatás, védelem és kötelező társadalombiztosítás kivételével
http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Gender_pay_gap_statistics

Hazai GPG, 2009-2013, gazdasági tevékenységek (TEÁOR) szerinti bontásban, % (Eurostat)

	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Feldolgozóipar C	25,4	26,4	25,8	26	23,2	22,6
Villamosenergia, gáz-, gőzellátás és	14,4	17,4	17	18,5	16,7	7,3

Léggondicionálás (D)						
Vízellátás, szennyvíz, hulladékgazd. (E)	0	-1,7	-0,9	-2,4	2,8	-5,4
Építőipar (F)	-15,3	-11,4	-12,4	-12,8	-12,7	-17,9
Kereskedelem, gépjárműjavítás (G)	17,5	15,8	11,9	15,7	14,8	19,8
Szállítás, raktározás (H)	5,8	4,5	-0,7	-0,3	-3,3	-2,6
Szálláshely szolgáltatás, vendéglátás (I)	17,3	12,8	20,7	15,8	15,7	16,9
Információ, kommunikáció (J)	22,4	24,6	27,6	28,3	25,5	24,1
Pénzügyi, biztosítási tevékenység (K)	39,7	38,6	37,2	38,7	38	36,8
Ingatlanügyletek (L)	5,3	14,9	3,4	-1,3	3,3	7,3
Szakmai, műszaki, tudományos tevékenység (M)	10,2	14,7	14,4	12,7	13,9	12,8
Adminisztratív és szolgáltatást támogató tevékenység (N)	2,4	5	11,1	6,5	9,1	8,2
Közigazgatás, védelem, kötelező társadalombiztosítás (O)	7	3,7	3,9	-1,7	-0,8	3,6
Oktatás (P)	18,9	20,7	17,6	19,9	36	13,4
Humán-egészségügyi, szociális ellátás (Q)	17	16,1	16,4	16,1	16,2	15,3
Művészet, szórakoztatás, szabadidő [®]	2,9	3,2	12,4	16,6	16,9	18,3
Egyéb szolgáltatás (S)	12,4	14,5	5,1	13,9	10	7,9

Forrás: Eurostat ([earn_gr_gpgr2](#))

<http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/submitViewTableAction.do>